Paveldėjimas

Slovakija

Ši informacijos suvestinė parengta kartu su ES notariatų taryba (CNUE).

1 Kaip išdėstoma paskutinė valia dėl turto palikimo (testamentu, bendruoju testamentu, paveldėjimo susitarimu)?

Slovakijos teisėje neleidžiama sudaryti paveldėjimo susitarimų arba bendrųjų testamentų.

Testamentą galima sudaryti keliais būdais.

1. Testatoriaus ranka surašytą testamentą testatorius privalo pasirašyti ranka ir nurodyti datą. Liudytojai neprivalo pasirašyti taip surašyto testamento.

2. Testamentą, sudarytą kitokiu rašymo būdu (pvz., kompiuteriu, rašomąja mašinėle arba kito asmens, išskyrus testatorių), būtina pasirašyti dviejų liudytojų akivaizdoje, o šie privalo pasirašyti testamentą ir paliudyti, kad dokumente iš tikrųjų pareikšta paskutinė testatoriaus valia. Taip sudarytą testamentą taip pat būtina pasirašyti ranka ir nurodyti datą.

3. Notaro patvirtintas testamentas. Notaras atsako už šios rūšies testamento turiniui ir formai keliamų reikalavimų įgyvendinimą. Kiekvieną notaro patvirtintą testamentą būtina įregistruoti Centriniame notarų testamentų registre.

4. Specialios formos testamentai sudaromi tuomet, kai testamento autoriaus sveikatos būklė yra prasta, jis negali matyti ar girdėti arba negali skaityti ar rašyti. Tokiais atvejais privalo dalyvauti trys liudytojai. Jie išklauso pagarsinto testamento ir savo parašais paliudija jo sudarymo faktą. Dokumente būtina nurodyti konkretų jį surašiusį asmenį, testamentą pagarsinusį asmenį ir kokiais būdais buvo patvirtinta, kad dokumente pareikšta tikroji testatoriaus valia. Liudytojais gali būti tik veiksnūs asmenys. Liudytojais negali būti aklieji, kurtieji ir nebyliai, asmenys, nemokantys kalbos, kuria surašytas testamentas, ir paveldėtojai.

Kad testamentas galiotų, jame turi būti nurodyta jo sudarymo metai, mėnuo ir diena. Žinoma, svarbi turinio dalis yra paveldėtojų, kurie paveldės visą palikimą, proporcingas jo dalis arba konkrečias jo dalis, paskyrimas (kas ką paveldės).

Jeigu testatorius testamentą surašė savo ranka, patartina testatoriui informuoti savo artimuosius, kad jie žinotų vietą, kurioje saugomas testamentas.

Jokios testamente nurodytos sąlygos neturi teisinės galios.

2 Ar paskutinė valia turi būti registruojama, ir jeigu taip, kokiu būdu?

Notaro patvirtintus testamentus notaras privalo *ex officio* registruoti Centriniame notarų testamentų registre, kurį tvarko Notarų rūmai. 1, 2 ir 4 punktuose nurodyta tvarka sudaryti testamentai neturi būti registruojami, tačiau testatoriaus arba kito asmens prašymu notaras juos gali priimti saugoti. Testamento priėmimo saugoti faktą notaras taip pat privalo įregistruoti Centriniame notarų testamentų registre.

3 Ar taikomi laisvės išreikšti paskutinę valią dėl turto palikimo apribojimai (pvz., privalomoji palikimo dalis)?

Taip, Įstatymo Nr. 40/1964, Civilinio kodekso (slovak. *Občiansky zákonník*), 479 straipsnyje nurodytos privalomosios palikimo dalys ir teisę į jas turintys paveldėtojai (jie vadinami asmenimis, turinčiais teisę gauti privalomąją palikimo dalį (slovak. *neopomenuteľný dedič*): „Nepilnamečiai palikuonys privalo gauti ne mažesnę palikimo dalį nei ta, kuri jiems priklauso pagal įstatymą, o pilnamečiai palikuonys privalo gauti ne mažiau kaip pusę jiems pagal įstatymą priklausančios palikimo dalies. Jeigu testamentas prieštarauja pirmiau nurodytoms nuostatoms, atitinkama testamento dalis negalioja, išskyrus atvejus, kai konkretiems palikuonims buvo atimta paveldėjimo teisė.“

4 Jei paskutinė valia dėl turto palikimo neišreikšta, kas yra paveldėtojas ir kiek turto paveldi?

Palikimas paveldimas pagal įstatymą, testamentą arba taikant įstatymo ir testamento nuostatas. Jeigu palikėjas nesudarė testamento arba jeigu esamas turtas nebuvo aptartas testamente, palikimas paveldimas pagal įstatymą, atsižvelgiant į paveldėtojų eiles.

1-oji eilė

Pirmąja eile palikimą lygiomis dalimis paveldi mirusiojo vaikai ir sutuoktinis. Jeigu vaikas nepaveldi, to vaiko dalis lygiomis dalimis padalijama šio vaiko vaikams. Jeigu net šie vaikai arba kuris nors iš jų nepaveldi, tuomet palikimą lygiomis dalimis paveldi jų palikuonys.

Jeigu mirusysis neturi jokių palikuonių arba jo palikuonys nepaveldi (t. y. visi jie atsisakė palikimo arba nė vienas iš jų negali paveldėti, arba visiems jiems teisėtai atimta paveldėjimo teisė, arba į juos neatsižvelgiama), palikimą paveldi antros eilės paveldėtojai.

2-oji eilė

Jeigu mirusiojo palikuonys nepaveldi, antros eilės paveldėtojai yra sutuoktinis, mirusiojo tėvai ir bet kuris asmuo, kuris su mirusiuoju bendrame būste iki jo mirties gyveno ne trumpiau kaip vienus metus ir kuris dėl šios priežasties rūpinosi bendru būstu, arba mirusysis mokėjo išlaikymo išmokas tokiam asmeniui. Antros eilės paveldėtojai palikimą paveldi lygiomis dalimis; tačiau sutuoktinis visada privalo gauti ne mažiau kaip pusę palikimo.

3-oji eilė

Jeigu nepaveldi nei sutuoktinis, nei kuris nors iš tėvų, trečios eilės paveldėtojai, kurie paveldi lygiomis dalimis, yra mirusiojo broliai ir seserys ir bet kuris asmuo, kuris su mirusiuoju bendrame būste iki jo mirties gyveno ne trumpiau kaip vienus metus ir kuris dėl šios priežasties rūpinosi bendru būstu, arba mirusysis mokėjo išlaikymo išmokas tokiam asmeniui. Jeigu kuris nors iš mirusiojo brolių ar seserų nepaveldi, tokio brolio ar sesers palikimo dalis lygiomis dalimis pereina brolio ar sesers vaikams.

4-oji eilė

Jeigu trečiąja eile nepaveldi nė vienas paveldėtojas, ketvirtos eilės paveldėtojai, kurie paveldi lygiomis dalimis, yra mirusiojo seneliai, o jeigu nepaveldi nė vienas senelis (senelė), palikimą lygiomis dalimis paveldi senelių vaikai.

Jeigu paveldėtojų nėra, palikimas automatiškai pereina valstybei.

5 Kokia institucija kompetentinga:

5.1 spręsti paveldėjimo klausimus?

Apylinkės teismas, kurio jurisdikcijai priklauso nuolatinė mirusiojo gyvenamoji vieta jo mirties metu, o jeigu mirusysis nuolatinės gyvenamosios vietos Slovakijoje neturėjo, tada apylinkės teismas, kurio jurisdikcijoje yra mirusiojo turtas, o jeigu tokio teismo nėra, tada teismas, kurio jurisdikcijai priklauso mirusiojo mirties vieta. Apylinkės teismas skiria notarą, kuris imasi veiksmų ir priima sprendimus byloje. Notaro veiksmai laikomi teismo veiksmais. Šis įgaliojimas negalioja sprendimui pradėti paveldėjimo procesą arba teisinės pagalbos prašymui užsienyje, sprendimui atsisakyti notaro ir notaro darbuotojų

paslaugų ir sprendimui panaikinti sprendimą dėl paveldėjimo, jeigu vėliau nustatoma, kad mirusiu laikomas asmuo vis dar gyvas arba kad buvo atsiimtas pareiškimas dėl mirusiojo mirties.

5.2 priimti pareiškimą dėl paveldėjimo atsisakymo arba priėmimo?

Paveldėtojai notaro akivaizdoje žodžiu pareiškia atsisakantys palikimo ar jį priimantys arba pateikia rašytinį pareiškimą, kurį per vieną mėnesį nuo tos dienos, kurią jiems teismas pranešė apie jų teisę atsisakyti palikimo / priimti palikimą ir apie pareiškimo pasekmes, nusiunčia oficialaus testamento patvirtinimo bylą nagrinėjančiam teismui.

5.3 priimti pareiškimą dėl testamentinės išskirtinės priėmimo arba atsisakymo?

Slovakijos teisėje nėra testamentinės išskirtinės instituto.

5.4 priimti pareiškimą dėl privalomosios palikimo dalies priėmimo arba atsisakymo?

Specialaus pareiškimo dėl privalomosios palikimo dalies atsisakymo arba priėmimo nėra. Taikoma analogiška procedūra kaip ir darant pareiškimą dėl palikimo priėmimo / atsisakymo, tačiau šiuo atveju negalioja vieno mėnesio terminas.

6 Trumpai aprašykite nacionalinės teisės procedūrą, pagal kurią sprendžiami paveldėjimo klausimai, įskaitant turto realizavimo ir padalijimo klausimus (taip pat nurodykite, ar paveldėjimo procedūrą turi pradėti teismas ar kita kompetentinga institucija, ar ji pradedama automatiškai).

Registro biuras praneša kompetentingam apylinkės teismui apie mirties įrašymo į to teismo apylinkės registrą faktą. Net ir savo iniciatyva teismas pradeda bylą iš karto, kai tik sužino, kad koks nors asmuo mirė arba buvo paskelbtas mirusiu. Pirmiausia teismas Centriniame notarų testamentų registre patikrina, ar mirusysis paliko testamentą, aktą dėl paveldėjimo teisės atėmimo arba dėl kurio nors iš šių dviejų dokumentų panaikinimo, arba pareiškimą dėl nacionalinės teisės pasirinkimo pagal atskirus teisės aktus, ir nustato notaro, kuriam atiduotas saugoti dokumentas, tapatybę. Teismas atlieka preliminarų tyrimą, kad nustatytų paveldėtojų tapatybę, palikėjo palikimą ir skolas, ir imasi visų skubių priemonių, kurių reikia palikimui apsaugoti. Norint nagrinėti paveldėjimo bylą nebūtina rengti teismo posėdžio, jeigu teismas patvirtina, kad palikimą paveldės vienas paveldėtojas arba jeigu palikimas automatiškai pereina valstybei.

Jeigu paveldėjimas neginčijamas, teismo įgaliotinio funkciją atliekantis notaras išduoda paveldėjimo teisės liudijimą toliau nurodytais atvejais:

palikimas pereina vienam paveldėtojui;

palikimas automatiškai pereina valstybei;

paveldėtojai tarpusavyje susitarė dėl palikimo padalijimo; mirusiojo kreditorius taip pat yra šio susitarimo dalis, jeigu kreditoriaus reikalavimas yra sandorio dalis;

paveldėtojai ir mirusiojo kreditoriai sudarė susitarimą dėl pernelyg praskolinto palikimo atidavimo skoloms grąžinti;

jeigu šalys susitarimo nepasiekia, notaras patvirtina palikimo dalį kiekvienam paveldėtojui arba padalija palikimą paveldėtojams ir nusprendžia, ką gaus kiekvienas paveldėtojas;

notaras netvirtina susitarimo dėl palikimo padalijimo ir patvirtina palikimo dalį kiekvienam paveldėtojui arba padalija palikimą paveldėtojams ir nusprendžia, ką gaus kiekvienas paveldėtojas.

Galutinis paveldėjimo teisės liudijimas yra dokumentas, pagal kurį nuosavybės teisė pereina paveldėtojams.

Jeigu sprendimas dėl paveldėjimo teisių priklauso nuo ginčijamų faktų nustatymo ir jeigu taikinimas nepavyksta, teismas nurodo paveldėtojui, kurio teisė atrodo mažiau tikėtina, pareikšti ieškinį ginčijamiems faktams nustatyti. Teismas taip pat nustato terminą ieškiniui pareikšti, kuris negali būti trumpesnis negu vienas mėnuo.

Kai palikimas yra pernelyg praskolintas ir paveldėtojai ir mirusiojo kreditoriai nesusitaria dėl palikimo atidavimo skoloms grąžinti, teismas gali priimti sprendimą dėl palikimo likvidavimo. Priimdamas sprendimą dėl palikimo likvidavimo, teismas prašo kreditorių per tam tikrą laiką informuoti jį apie savo reikalavimus; priešingu atveju teismas nusavina reikalavimus.

Teismas (notaras, kuris veikia kaip teismo įgaliotinis) pernelyg praskolintą palikimą likviduoja parduodamas visą palikėjo turtą įprasta kaina, kurią galima gauti už panašų turtą. Parduodamas turtą teismo įgaliotinis šalims atstovauja savo vardu, tačiau atsižvelgia į naudingesnius šalių pasiūlymus, susijusius su turto likvidavimu. Notaras iš likvidavimo gautas pajamas deponuoja notaro šiuo tikslu atidarytoje banko sąskaitoje. Jeigu lieka kokio nors turto, jis nuo palikėjo mirties dienos pereina valstybei.

7 Kaip ir kada asmuo tampa įpėdiniu ir testamentinės išskirtinės gavėju?

Palikimas pereina palikėjo mirties metu. Paveldėjimo teisės liudijimas arba teismo sprendimas dėl praeityje įvykusio fakto tėra deklaratyvaus pobūdžio. Tačiau palikimu visapusiškai galima disponuoti tik turint galutinį paveldėjimo teisės liudijimą arba teismo sprendimą.

Palikėjo mirties diena turi būti įrodoma mirties liudijimu, specialaus Slovakijos vidaus reikalų ministerijos registro paskelbtu pranešimu apie mirtį, kai Slovakijos pilietis miršta užsienyje, arba sprendimu dėl asmens paskelbimo mirusiu, kurį teismas priima bylose dėl dingusių asmenų, kai mirties dieną paskelbia teismas. Slovakijos piliečius mirusiais gali paskelbti tik Slovakijos teismai. Slovakijos teismai gali paskelbti užsienio asmenis mirusiais, tačiau teisinės pasekmės atsiranda tik nuolat Slovakijoje gyvenantiems asmenims ir tik dėl Slovakijoje esančio turto.

8 Ar įpėdiniai atsako už mirusiojo skolas, ir jei taip, kokiomis sąlygomis?

Taip, paveldėtojai atsako už mirusiojo skolas ir privalo padengti pagrįstas mirusiojo laidotuvių išlaidas, tačiau tik jiems pereinančio palikimo verte. Paveldėtojai neprivalo iš savo turto padengti palikėjo skolų. Jeigu yra keli paveldėtojai, jie atsako už mirusiojo laidotuves ir skolas pagal kiekvieno paveldėtojo gautą viso palikimo dalį. Jeigu palikimas yra pernelyg praskolintas, paveldėtojai gali susitarti su kreditoriais dėl palikimo perleidimo skoloms sumokėti. Teismas patvirtina šį susitarimą, jeigu juo nepažeidžiami teisės aktai arba priimti moralės principai.

9 Kokių dokumentų ir (arba) informacijos paprastai reikalaujama registruojant nekilnojamąjį turtą?

Apylinkės institucija, kurios kompetencijai priklauso nekilnojamasis turtas, yra kompetentinga jį įtraukti į žemės registrą. Apylinkės institucija registraciją atlieka savo iniciatyva arba savininko ar kito įgaliotojo asmens prašymu. Registracijos prašymas turi būti pateiktas raštu ir jame turi būti nurodyta:

a) pareiškėjo vardas ir pavardė (įmonės pavadinimas) ir nuolatinė gyvenamoji vieta (registruota buveinė);

b) apylinkės institucijos, kuriai adresuojamas prašymas, pavadinimas;

c) autentiškas dokumentas ar kitas dokumentas, kuriuo patvirtinama nuosavybės teisė į nekilnojamąjį turtą;

d) priedų sąrašas. Registracijos prašymo priedai yra:

i) autentiškas dokumentas arba kitas dokumentas, kuriuo patvirtinama nuosavybės teisė į nekilnojamąjį turtą; jeigu tai susiję su pagal įstatymą nustatytos kreditorinio reikalavimo pirmumo teisės įregistravimu – dokumento, kuriuo patvirtinamas reikalavimo buvimas, pridėti nereikia;

ii) sklypo identifikavimo duomenys, jeigu nuosavybės teisė į nekilnojamąjį turtą nėra įrašyta nuosavybės liudijime;

iii) kiti dokumentai, turintys įrodomąją vertę byloje.

9.1 Ar administratorius skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius? Jei jis skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius, kokių veiksmų tam reikia imtis?

Administratoriaus paskirti neprivaloma. Tačiau jeigu tai yra būtina atsižvelgiant į bendrąjį interesą arba pagrindinį šalių interesą, teismas savo iniciatyva imasi skubių priemonių, kad apsaugotų palikimą, ir gali paskirti administratorių. Dažniausiai administratoriumi būna vienas iš paveldėtojų arba kitas palikėjui artimas asmuo, tačiau juo taip pat gali būti notaras, išskyrus atitinkamoje paveldėjimo byloje įgaliotą teismo notarą.

Pagal Slovakijos teisę skiriamas administratorius skiriasi nuo pagal bendrąją teisę skiriamo administratoriaus.

9.2 Kas įgaliotas vykdyti mirusiojo paskutinę valią ir (arba) administruoti turtą?

Testamentą vykdo teismo įgaliotiniu paskirtas notaras. Iki paveldėjimo bylos pabaigos paveldėtojai administruoja paveldėtą palikimą, tačiau, norėdami disponuoti paveldėjimo daiktais ir atlikti kitus su įprastu valdymu nesusijusius veiksmus, jie privalo gauti teismo leidimą.

9.3 Kokie yra administratorių įgaliojimai?

Nagrinėjant paveldėjimo bylą administratorius, atsižvelgdamas į teismo nustatytas ribas, imasi visų veiksmų, reikalingų palikimo turtui apsaugoti. Teismas nustato administratoriaus įgaliojimų ribą, siekdamas sudaryti sąlygas administratoriui apsaugoti palikimą sudarančio turto vertę. Administratorius atsako už bet kokią žalą, kurią padaro pažeisdamas įstatyme arba teismo nustatytas savo pareigas. Baigiant nagrinėti paveldėjimo bylą jis pateikia paveldėtojams galutinę ataskaitą ir teismas priima sprendimą dėl jo mokesčių, įskaitant išlaidų atlyginimą, kuriuos turi sumokėti palikimą gaunantis paveldėtojas.

10 Kokie dokumentai vykdant paveldėjimo procedūrą ar ją užbaigus pagal nacionalinę teisę paprastai išduodami paveldėtojų statusui ir teisėms patvirtinti? Ar jie turi konkrečią įrodomąją galią?

Baigdamas nagrinėti paveldėjimo bylą, notaras išduoda paveldėjimo teisės liudijimą, kuris laikomas teismo sprendimu. Liudijime nurodomi paveldėtojų vardai ir pavardės, kiekvienam paveldėtojui atitenkantis turtas ir palikimo dalys.

Paveldėtojo prašymu notaras, nagrinėdamas paveldėjimo bylą, gali išduoti įpėdinių grupės liudijimą. Tai yra „žinomų gyvenimo faktų patvirtinimas“, paveldėjimo bylą nagrinėjančio notaro išduodamas autentiškas dokumentas, iš esmės skirtas paveldėtojo arba kito paveldėjimo teisę turinčio asmens, kuriam turi būti perduodama palikėjo teisė, statusui įrodyti (pvz., kompensacija pagal draudimo liudijimą, narystės teisės, teisės nagrinėjamoje byloje ir pan.).

Šis tinklalapis priklauso portalui Jūsų Europa.
Laukiame jūsų atsiliepimų apie tai, kiek naudinga pateikta informacija.

This webpage is part of an EU quality network

Paskutinis naujinimas: 03/01/2022
Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.